

της καλλιέργειας. Ὀλίγοι μὲν ποταμοὶ ποτίζουσι τὸν ἴδιον, ἀλλ' ἡ βροχὴ ἀρκεῖ εἰς τὸν νοτισμὸν τῆς γῆς· τὸ ὕδωρ δὲ αὐτὸ τῶν ποταμῶν ἐξέχει κατὰ τὴν φύσιν· ἡ δὲ παχύτης τῶν βοσκῶν αὐξάνει· τὸ αὐτὸ τῶν βοῶν καὶ τῶν ἀμνάδων ὑπὲρ πάσης τὰς ἐπαρχίας.

Ἡ Παλαιστίνη ἐρημιζέτο τὸ πάλαι καὶ διὰ τὴν ποταμολογίαν, ὡς ἓνα ἐκ τῶν πρωτίτων αὐτῆς πόρων. Ἰσραηλίται εἶχον πάντα τὰ εἶδη τὰ χρησιμεύοντα τῇ τροφῇ καὶ τῇ ἐνδυμασίᾳ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῇ διαφόρῳ ἄλλας τεχνικὰς χρείας. Ἀναγινώσκοντες δὲ ἰδιαιτέρως ὅτι ἐπὶ τῆς διανομῆς τῶν γαιῶν, οἷς, εἴτε ὁ κληρὸς τοῦ Ἰούδα περιεῖχεν οὐχ ἦντον 120 πόλεων· ἐκ τούτου συμπεραίνομεν τὸν πλούτον τῆς χώρας. Ὁ δὲ Ἰώσηπος ἀναφέρων περὶ τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς Γαλιλαίας, ὅθεν κατήγετο, θεωρεῖται ὅτι ἦσαν πολυάνθρωποι· ἀλλ' ἐκ τῶν πολυπληθῶν κατοίκων, ὅσοι ἐκκληρώθησαν τὰς ἀγρότους γῆς διὰ τῶν κόπων τῆς τέχνης. Οὗτοι πολλοὶ τοῦ Λιβάνου αἱ πλευраὶ τῶν βουνῶν ἦσαν διασπασμέναι εἰς ἀλλεπαλλήλους· σιοιθῆδας ἐπιπέδους, ἢ ἱσθμὸν ἢ σικκῇ, ἢ ἀμπελος, καὶ ἡ ἐλαία, φυτὰ ποικιλοτρόφα μάλιστα καὶ ἀεσκόμενα εἰς τὰς ξηρὰς περὶ τοὺς γαίους, καθὼς καὶ ὁ σίτος καὶ ἡ κριθή, ἀνασταύματα ὑπὸ τῶν βροχῶν τοῦ ἔαρος καὶ τοῦ καλοκαιρίου.

Ἀλλὰ τίνα συμβεβηκότα συνήργησαν μάλιστα εἰς τὴν μεταβολὴν τοῦ κλίματος τῆς Παλαιστίνης, ἡ ἱστορεῖται· διότι ἂν καὶ ἡ χώρα αὕτη ἐλεηλατήθη αἰσῶς ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων, Χαλδαίων, Συρίων καὶ Ἀραβίων, ἐπαυσεν ὁμοῦς εὐτυχοῦσα μόνον, ἀρ' οὐ οἱ ἴδιοι ἐπαυσαν ἀποτελοῦντες ἰδιαιτέρον ἔθνος, ἡ δὲ τῆς τῶν ἀκολούθως ἡρημώθη. Ἐπειδὴ δὲ ἡ εὐφορία τοῦ ἔργου κυρίως τοῦ πληθυσμοῦ, ἀρ' οὐ ἡ χώρα ὅλη κατοίκων διασκορπισθέντων εἰς ἄλλας ξένας μακρινὰς, κατήντησεν ἐλεεινὴ καὶ σχεδὸν ἀγνώρι· ἔκτοτε δὲ ἡ Παλαιστίνη ἐπαθεν ἀλληλοδιαδόχως Σαρακενῶν, Σταυροφόρων, Ὀθωμανῶν καὶ Ἀρμενίων, ἡ δὲ τοιαύτη κατάστασις θέλει διαρκέσει ἰσως οὐ πληρωθῶσιν ἐντελῶς τὰ προφητευθέντα, καὶ ἡμέρα τῆς ἐπαγγελθείσης ἀπαλλαγῆς...

(Traveller's Magazine)

I. N. A.

ΚΑΡΤΕΣΙΟΣ.

Ἐκ τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, οἵτινες ἀνεκκίνησαν ὅλον τὸν ἐπιστημῶν τὸ σύστημα καὶ ἔδειξαν τὸν ἀληθῆ πόντον, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἀκολουθῶμεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀληθείας, πρῶτον τόπον κατέχουσι βεβαίως ὁ Γάλλος Καρτέσιος καὶ ὁ Ἀγγλος Βακων.

Ἐκ τῶν ἐνδοξομένων συνήθως τὸν Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλην ὡς φέροντας πάντοτε τριβώνιον, ἡ φιλοσοφία μὲν ἀνθρώπων ὡς ἀνθρώπων δηλ. διηλεκτικῶς ἐμβριθεῖς καὶ σοβαροῦς· ἀλλ' αὐτοὶ ἦσαν χαριέντες ἄνθρωποι γελοῦντες μετὰ τῶν φίλων, καθὼς καὶ ἄλλοι, ἐγραψαν δὲ περὶ νόμων καὶ πολιτείας σχεδὸν πικρίζοντες καὶ διατριβῆς χάριν· τοῦτο ἦτο τὸ ἀστείωτάτον μέρος τοῦ βίου τῶν, τὸ δὲ κυρίως φιλοσοφικώτατον ἦτο ὅτι ἐξισαν ἀπλῶς καὶ ἡσύχως.

Ταῦτα εἶπεν ὁ Πασκάλ περὶ τῶν δύο μεγίστων φιλοσόφων τῆς ἀρχαιότητος· ἀλλ' ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ τὰ ἐκφράσωμεν καὶ εἰς τὸν Καρτέσιον, ὅστις περιώρισε τὴν δεσποτικὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἀριστοτέλους ἐπὶ τῶν σχολείων, ἐπολεμήθη δὲ τοσοῦτον ἀσπόνδως ὑπὸ τῶν συγχρόνων του Θεολόγων. Πολλοὶ κρίνοντες ἐκ τῆς φήμης τῶν ἔργων του νομίζουσιν ἴσως ὅτι ὁ ἀνὴρ οὗτος κατέπληττε διὰ τῆς σοφίας του, ἦτο ἐκδοτός εἰς τὴν μελέτην, καὶ κατεγίνετο μόνον εἰς τὰ βιβλία, ἀλλότριος τῶν πραγμάτων τῆς πατρίδος του καὶ συναναστρεφόμενος μᾶλλον μετὰ τῶν ἀποθανόντων, ἢ τῶν ζώντων· ἀλλ' αὐτὸς διέφερε πολὺ κατὰ τοῦτο· ἐπειδὴ φιλοσοφῶν διέμεινε πάντοτε ἄνθρωπος κοινὸς καὶ πολίτης. Τότῳ τῷ φρόντι καλῶς μετεχειρίσθη ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν καιρὸν του, ὁ δὲ βίος του ὑπῆρξε τόσῳ πολυάσχολος καὶ φιλόπονος, ὥστε καὶ ἂν οὔτε μίαν λέξιν ἔλεγεν, ἢ ἔγραφε περὶ ἐπιστήμης, πάντοτε ἤθελε τιμᾶσθαι ἡ μνήμη του.

Ἐχὼν διάπυρον τὴν φαντασίαν ἐφάνη ἅπ' ἀρχῆς ὅτι ἐκκλίνει εἰς τὴν σκέψιν, διὰ τοῦτο ὁ πατὴρ του σύμβουλος τοῦ βουλευτηρίου τῆς Βρετανίας τὸν ἐκάλει ἀστεϊζόμενος μικρὸν φιλόσοφον. Ἄν καὶ ἦτο ἀσθενὴς κατὰ τὸ σῶμα, ἐτελείωσε τὰ τῆς φιλολογίας ἐκ τοῦ δεκάτου ἡδὲ ἔκτου ἔτους· ἐπειδὴ ὁμοῦς ἐζήτει μᾶλλον τὰ πράγματα παρὰ τοὺς λόγους, ἐβρήκει ὅσον ὑπὲρ τῶν γραμμάτων ἔδαπάνησε χρόνον· ὡς κλίνων δ' ἐκ φύσεως καὶ ἐκ τῆς καταγωγῆς του ἐτι προωρισμένος εἰς τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα, ὑπηρέτησεν ἰθελοντῆς καὶ ἡρίστευσε κατὰ τὴν ἀνδρίαν πολιτορκουμένης τῆς ἐν Ὀλλανδίᾳ πόλεως Ῥυπὲλλας ὑπὸ τοῦ πρίγγιπος Μυρικού, ἔπειτα δὲ ἐπολέμησε καὶ εἰς τὴν μάχην τῆς Πράγας στρατηγούτων Μαξιμιλιανῶν τοῦ πρίγγιπος τῆς Παβαρίας. Ἡ διάνοιά του ὁμοῦς ὑπνώττει μόνον πρὸς καιρὸν καὶ τοῦτο οὐχὶ ἀνωφελῶς· ἐπειδὴ ἐννεακαιδεκαετῆς ἡδὲ ἔλυσεν πρόβλημά τι γεωμετρίας προτεινόμενον ὡς διαγωνισμοῦ θέμα, ἀρ' οὐ τὴν προτεταμένην ἄλλοι μεθρημῆνευσαν εἰς αὐτὸν τὸ περὶ τούτου πρόγραμμα ἐκτεθειμένον Ὀλλανδιστῇ εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Ὀλλανδικῆς πόλεως Βρέδας. Ἀλλὰ παρυσυθείς καὶ εἰς ἄλλας μάχας ἱκανὰς, ἡγαγάσθη ὑπὸ τῆς ἀνησυχίας τοῦ πνεύματός του νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Παρίσιους, ὅπου ἐνησχολήθη διαφερόντως περὶ τὰ μεθηματικά καὶ τὴν ἡθικὴν· τότε ἐνίκησε κατ' ὀλίγον καὶ τὴν πρὸς τὸ χαρτοπαίγνιον κλίσιν του καὶ ἐπέδωκε ὅλος εἰς βιβλίας καὶ συντόνους μελέτας.

Τοῦτο πρὸς πολλοῖς ἄλλοις ἀποδεικνύει πόσον ἡ ἐπίμονος καὶ σταθερὰ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου μεταβάλλει ἐν μέρει καὶ τὸν φυσικὸν χαρακτῆρα, μετριάζει δὲ, ἢ καὶ παντελῶς ἐξαλείφει καὶ ἐλαττώματα πολλὰ, καθὼς κατώρθωσε τοῦτο εἰς ἑαυτὸν καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης.